

ENDIMITI V SLOVENIJI

Kaj so endemiti?

Endemiti so živali ali rastline, ki se pojavljajo le na določenih mestih. To so lahko rastline in živali. Slovenija je izjemno bogata z endemičnimi vrstami v ožjem pomenu besede. Med več kot 850 endemiti našega ozemlja je največ talnih živali, okrog 550 vrst in več kot 300 jih prebiva v kraškem podzemlju. Poleg teh živi na ozemlju Slovenije prek 500 znanih endemitov.

Endemiti v Sloveniji

Slovenija je izjemno bogata z endemičnimi vrstami:

- ♥ Človeška ribica (*Proteus anguinus*)
- ♥ Črni močeril (*Proteus anguinus parkelj*)
- ♥ Horvatova kuščarica (*Iberolacerta horvathi*)
- ♥ Kratkodlakava popkoresa (*Moehringia villosa*)
- ♥ Zoisova zvončnica (*Campanula zoysii*)

Črna človeška ribica in črni močeril:

Črna človeška ribica je podvrsta Človeške ribice. Odkrita je bila približno 300 let za Človeško ribico. Presenetljivo so ugotovili da ima oči, temnejšo polt, krajšo in bolj zaobljeno glavo, sorazmerno daljši trup, s tem tudi več vretenc in krajše noge. Kljub tolikšnim razlikam pa ima rdeče zunanje škrge. Čeprav njegova oblika ne prikazuje da je jamska žival, se izogiba svetlobi in ven hodi le ponoči. Črni močeril živi v bližnjem izviro Dobljčice in izviro Jelševnik.

Človeška ribica ali močeril:

Človeška ribica je bila odkrita leta 1796 v Postonjski jami. Človeška ribica ima svetlo, brezpigmentno polt, ima zakrnele oči. Ima zunanje škrge, te so rdeče barve. Živi v Dinarskem podzemlju. Najdemo jo tudi na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, Črni Gori in v Italiji. Človeška ribica ima posebni značilnosti, saj živi do 69 let in več, ter brez hrane lahko zdrži tudi do 6 let, to je posledica prilagoditve.

Horvatova kuščarica:

Glava in trup sta sploščena. Hrbet je siv ali rjavkast s pikami in lisami. Ob vsaki strani trupa je temna senčna proga. Po trebuhu je pretežno bela za razliko od pozidne kuščarice, ki ji je na prvi pogled zelo podobna, vendar ima na trebuhu po navadi temne pike. Med nadočesnimi in trepalničnimi ploščicami ležijo majhne trepalnične luske. Živi v vlažnih, slabo poraščenih skalnatih območjih, bukovih in iglastih gozdovih, pa tudi nad gozdno mejo do 2000 m nadmorske višine. Njen areal so gorati predeli zahodne Slovenije, južne Avstrije, severovzhodne Italije in zahodne Hrvaške. V Sloveniji je omejena na višje ležeče predele Julijskih Alp, Trnovskega gozda in Snežnika.

Kratkodlakava popkoresa:

Kratkodlakava popkoresa (znanstveno ime *Moehringia villosa*) je endemična rastlina Baške Grape. Leta 1787 jo je prinesel nabiralec Koder botaniku Zoisu, ki jo je spoznal za novo vrsto. Kasneje so ugotovili, da uspeva le v predelu Baške grape do Črne prsti in Porezna. Eno od znanih nahajališč je v vseku nad cesto približno dva kilometra pod Podbrdom blizu izliva Drislpoha v Bačo. Raste na suhih, sončnih in strmih rastiščih. Ima bele cvetove, listi so na koncu rahlo zašiljeni. Ima ozke liste.

Zoisova zvončica:

Zoisovo zvončico boste našli le v slovenskih gorah - navadno med skalnimi razpokami visoko v Alpah, včasih pa tudi nižje. Ko boste ugotovili, da gre za zvončico (cvetovi so sestavljeni iz petih zraslih venčnih listov, petih časnih listov, petih prašnikov in podrasle plodnice), prepoznavanje sploh ne bo več težko, saj je Zoisova zvončica edina zvončica s stisnjenim ustjem cvetnega venca. Navadno boste v skalnih razpokah našli le nekaj posameznih cvetov, tu in tam pa vas bodo razveselile prave preproge zvončic, ki se prelivajo preko skal.